

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 OSLO

Vår dato: 22.04.2015
Vår ref.: 201301066-94
Arkiv: 312
Deres dato:
Deres ref.:

Saksbehandler:
Birgitte M W Kjelsberg

Oversendelse av klage på avslag om bygging Hamrebakkan kraftverk i Kvinesdal kommune i Vest-Agder av 23.2.2015.

Avslaget om bygging av Hamrebakkan kraftverk i Kvinesdal kommune i Vest-Agder av 23.2.2015 er påklaget av Kvinesdal kommune.

Klagen er gitt innen klagefristen og tilfredsstillende de øvrige vilkår for klagerett i forvaltningslovens kapittel VI. NVE har forberedt klagen i tråd med forvaltningsloven § 33.

Vi kan ikke se at klagen gir grunnlag for å endre vårt vedtak av 23.2.2015. Klagen oversendes derfor til Olje- og energidepartementet (OED) for endelig avgjørelse.

Bakgrunn for saken

NVE mottok 24.3.2014 søknad om tillatelse til bygging av Hamrebakkan kraftverk i Litleåna i Kvinesdal kommune i Vest-Agder. Søknaden ble sendt inn av Sørkraft prosjektutvikling AS. Kvinesdal kommune overtok som søker 24.11.2014. Kraftverket ville utnytte et fall på 29 m i Litleåna mellom Sarons Dal og Liknes sentrum. Det første utkastet til søknad inneholdt nedgravd rørgate på sørsiden av elva. Etter høringsperioden endret søker vannveien til å være i tunnel. Det var dette alternativet som ble vurdert på befaring. Inntaksdam ble også flyttet litt bort fra badeplassen Mjuneshølen ved campingplassen, uten at fallet ble nevneverdig redusert. Etter at Kvinesdal kommune overtok som søker kom det inn nye plantegninger for inntaksløsningen. NVE vurderte endringene som så små at det ikke var nødvendig med ny høringsrunde på disse endringene. Det er de sist innkomne planene som er vurdert av NVE.

Kraftverket var planlagt med en installert effekt på om lag 7,8 MW. Dette ville gi en produksjon på 19,00 GWh/år.

I høringsrunden kom det innsigelse fra Fylkesmannen i Vest-Agder. Innsigelsen var begrunnet i negativ påvirkning av anadrom strekning, ål, friluft, landskap og samlet belastning. I kommunens første høringsuttalelse stilte de seg negative til en utbygging. I etterkant av befaringen endret kommunestyret syn på saken og stemte for en utbygging uten at NVE ble informert om vedtaket. Fylkeskommunen var positiv til en utbygging på visse vilkår. FNF Agder frarådet en utbygging av kraftverket på grunn av

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthungsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

svært viktige friluftsjnteresser, fiske og landskapsverdier. Kvinesdal jeger og fiskerforening og Øvre Egeland Fiskeri stilte seg begge negative til en utbygging på grunn av fisket etter anadrome arter i elva. Troens Bevis var negative til en utbygging på grunn av områdets nærhet til Sarons Dal. De bruker nærområdet til stevner hvor 1000 ungdommer camper og bruker elva rett i nærheten av inntaksområdet. I tillegg kom det 18 negative uttalelser fra privatpersoner.

Etter ny høring om planendringene innkam det høringsuttalelser fra fem av høringspartene. Samtlige var fremdeles negative til prosjektet. Innsigelsen ble opprettholdt også etter planendringene, siden de nye planene ikke tok hensyn til det innsigelsen dreide seg om.

I vår vurdering av prosjektet la vi vekt på at en utbygging av Hamrebakkan kraftverk ville medføre negative konsekvenser for friluftsområder av A-verdi, hvor fiske etter anadrome arter var særskilt viktig, gyte- og oppvekstvilkår for anadrom fisk, og påvirkning av badeplasser mellom Liknes sentrum og Sarons Dal. NVE mente at mindre justeringer av minstevannføring og endringer av slukeevne ikke ville være tilstrekkelig som avbøtende tiltak. Vi viser for øvrig til KSK-notat nr.: 3/2015 – bakgrunn for vedtak – småkraftverk.

Klagen

Den 12.3.2015 kom det inn en klage på vårt avslag om bygging av Hamrebakkan kraftverk. Klagen ble sendt inn av Kvinesdal kommune på vegne av fallrettseierne i prosjektet. Formannskapet behandlet resultatet av NVEs avgjørelse i saken 9.3.2015 hvor rådmannens forslag, om å sende inn en klage på avslaget om bygging av Hamrebakkan kraftverk, ble vedtatt med 6 mot 1 stemme.

Klagen ble sendt inn til NVE innen klagefristen. NVE bekreftet mottak av varsel om klage på vedtak angående Hamrebakkan kraftverk, og gjorde oppmerksom på at en begrunnet klage måtte være innlevert til NVE innen 7.4.2015. NVE gjorde det klart at kommunen måtte velge mellom å få behandlet klagen, eller levere inn nye planer som skulle behandles av NVE på nytt. I følge møteprotokollen, som NVE har mottatt, framgår det klart av Formannskapets vedtak av 24.3.2015 at Kvinesdal kommune ønsker å få behandlet saken som en klage, og ikke som en ny søknad.

Den 31.3.2015 innkam et brev fra advokatfirmaet Abrahamsen AS, som representerer flere grunneiere i området samt tillitsmannen for Øvre Egeland Fiskeri. Der ble det stilt spørsmål ved om kommunen hadde fattet et gyldig vedtak innenfor klagefristen til NVE. Vedlagt brevet lå Kvinesdal kommunes møteprotokoll, behandlet av Formannskapet 24.3.2015:

«PS 46/15 Hamrebakkan kraft – klage

Behandling i Formannskapet – 24.03.2015

Saken ble tatt opp direkte i møtet.

Ordføreren tok opp spørsmålet om sin egen og Hans Sandvands habilitet. Formannskapet erklærte Hans Sandvand (H) og Svein Arne Jerstad (Ap) inhabile, jfr. Forvaltningslovens § 6 – økonomiske interesse i Gjemlestad kraftverk. Sandvand og Jerstad fratrådte, Per Erik Røgenes (H) og Øystein Øysæd (Ap) var innkalt og tiltrådte formannskapet.

Rådmannens forslag ble vedtatt med 6 mot 1 stemme (Frp).

Formannskapets vedtak

Kvinesdal kommune vedtar å opprettholde klage til Olje- og energidepartementet på avslag til konsesjon for bygging av Hamrebakkan kraftverk. Det vedtas å revidere gjeldende konsesjonssøknad slik at tiltaket i større grad imøtekommer ulemper for friluftsliv og fisk, og

ettersende disse opplysningene til klageinstans, jfr. innsendte klage. Tiltaket skal ikke justeres slik at det blir behandlet som ny søknad. Bevilgning til å gjennomføre tiltaket vil bli fremmet i første budsjettrevisjon.»

Kvinesdal kommune er søker av prosjektet. NVE ga fristutsettelse til 7.4.2015, for ytterligere begrunnelse av klagen. Kommunen vurderte habilitetsspørsmålet innenfor utsatt klagefrist. NVE mener kommunen har fattet vedtak om å klage innenfor gjeldende frist. Vi er derfor ikke enig med advokatfirmaet Abrahamsen AS om at fristen for å klage er oversittet.

Klager har innlevert en klage som består av tre dokumenter. Det ene vedlegget er Kvinesdal kommunes behandling av søknaden i etterkant av sluttbefaringen med NVE, da kommunen valgte å omgjøre kommunens negative holdning til prosjektet, og overta som søker. Det andre vedlegget er Plan- og miljøenhetens forberedelse av klagesaken som så skulle behandles av Formannskapet i kommunen. Det tredje vedlegget er Formannskapets behandling og vedtak i saken.

NVE gjengir kun deler av andre og tredje vedlegget, som omhandler selve klagen i denne oversendelsen. Det første vedlegget viser kun til saksutredning og begrunnelse for hvorfor kommunen stemte for en utbygging istedenfor imot.

Plan- og miljøenhetens forberedelse av klage på avslag om bygging av Hamrebakkan kraftverk (vedlegg 2):

«Hamrebakkan kraftverk – NVEs vedtak av 23.02.2015 – ref 20130166-89 –Klage

(...)

Søknadsprosessen

- a) *Sørkraft AS – som er et selskap lokalisert i Kvinesdal – har gjennom flere år arbeidet med å få til en kraftutbygging i Litleåna – med inntak like nedenfor utløpet for det konsesjonsgitte kraftverk Dvergefossen.*

Sørkraft AS hadde avtale med en del av de tilstøtende grunneiere. Etter en rettsprosess ble det imidlertid klarlagt at fallrettighetene – for lang tid tilbake – var blitt frasolgt eiendommene og fallrettene havnet etter hvert på kommunens hånd.

Kommunen eier over 95 % av fallrettighetene mens resten tilhører Ole Jerdal. Han er enig i utbyggingen og har tilbudt kommunen å overta sin andel av fallrettighetene.

Det er derfor feil når det i begrunnelse for vedtak på s. 10 står «...kraftverket skal eies av kommunen mens grunneiere vil beholde eiendomsretten til fallene.»

- b) *Etter at rettsavgjørelsen forelå fortsatte Sørkraft AS – i forståelse med kommunen – som konsesjonssøker.*

(...)

Høsten 2014 overtok kommunen som konsesjonssøker og fikk raskt løst konflikten med Sarons Dal og Leif Vårdal. Tomt til kraftstasjonen ligger på kommunens egen grunn slik at man i dag har full kontroll over alle arealer som trenges og alle fallrettigheter.

Fiske

Et sentralt argument for NVE har vært det forhold at utbygging berører en del av den lakseførende del av elva (ca. 370 m). Dette har en privatrettslig og en offentligrettslig side.

(...)

Det aksepteres imidlertid at å bevare Litleåna som lakseførende vassdrag har en offentlig rettslig side.

Den privatrettslige siden skal derimot ikke vektlegges.

NVE's begrunnelse

NVE legger i sin avgjørelse vekt på følgende:

a) Beliggenhet nær Kvinesdal sentrum.

Kommunen kan vanskelig se at dette er et argument av særlig tyngde. Utbyggingsstrekningen ligger i en trang dal og det er lite innsyn fra sentrumsnære områder.

b) Bading – friluftsliv

NVE mener at badeplasser blir ødelagt / forringet. De beste badeplassene ligger ovenfor inntaket og nedenfor kraftstasjonen.

Generelt er utbyggingsstrekningen preget av grov, stor stein – som til dels gjør det vanskelig å ta seg frem langs elven.

Dersom det gis konsesjon vil kommunen – gjennom en utbyggingsavtale – sikre seg at det anlegges tursti som knytter sentrum sammen med Sarons Dal. Dette vil gjøre området langt mer attraktivt en situasjonen er i dag.

OED kan legge dette til grunn som en forutsetning ved konsesjonsbehandlingen.

c) Vannføring

NVE har påpekt at slukeevne i kraftstasjonen er høy. Dette får konsekvenser for fisk og for andre miljømessige forhold.

I rapporten fra Ecofact er det påpekt at det kan iverksette «avbøtende tiltak». Det er pekt på at høyere minstevannføring «...vil gi mindre negative konsekvenser enn den foreslåtte minste vannføring». Kommunen vil nå engasjere Ecofact og teknisk konsulent for å se på spørsmålet om slukeevne, minstevannføring og evt. andre tiltak.

Høyere minstevannføring vil føre til lavere kraftproduksjon og det må selvfølgelig sees på hva prosjektet «tåler».

En ny revidert søknad vil bli ettersendt til OED så snart den foreligger – forhåpentligvis i løpet av april måned. I den nye søknaden vil det også bli beskrevet hvor tippmassene skal deponeres.

Kommunens holdning

NVE har på s. 12 referert fra et vedtak der kommunestyret konkluderte med at det ikke burde gis konsesjon. Saken ble behandlet to ganger og den 22.10.2014 fattet kommunen – med 21 mot 6 stemmer – vedtak om å tilrå konsesjon.

Dette må sees på som en foreløpig klage. Kommunen vil – når revidert plan foreligger – supplere klagen.

Klagen sendes NVE til videre behandling»

Formannskapet behandlet Plan- og miljøenhetens forslag til klage 9.3.2015. Formannskapet vedtok Rådmannens forslag til vedtak uten endringer (vedlegg 3):

«Kvinesdal kommune vedtar å sende klage til Olje- og energidepartementet på avslag til konsesjon for bygging av Hamrebakkan kraftverk. Det vedtas å revidere gjeldende konsesjonssøknad slik at tiltaket i større grad imøtekommer ulemper for friluftsliv og fisk, og ettersender opplysningene til klageinstans.»

I den videre behandlingen av saken står det følgende om rådmannens vurdering av saken (fortsettelse av vedlegg 3):

«Det er lagt ned et omfattende arbeid i denne konsesjonssøknaden, og en opplever å ha god dialog med berørte grunneiere. Det er også funnet alternative løsninger for inntak som vil bedre forholdene for bading og friluftsliv for de som benytter området ved Mjuneshølen. Dokumentasjon på denne utbedringen ble videresendt til NVE så fort den forelå.

Ut fra vedtaket som foreligger fra NVE tolker en det som at en klage uten endring av prosjektet ikke vil medføre at gjeldende vedtak endres av OED. Bakgrunnen for dette er de ulemper dagens søknad påfører miljøet og som NVE har lagt avgjørende vekt på. Skal en klage på vedtaket mener rådmannen det er behov for å revidere enkelte forhold i søknaden slik at prosjektet medfører mindre ulemper for miljø og friluftsliv. Konsulent fra Sørkraft AS har gjort en rask vurdering av om det er mulig å endre på forhold som vil bedre forhold for bl. annet laks og fritidsfiske. Han gir tilbakemelding på at det er mulig å endre minstevannføring uten at det vil medføre store produksjonstap. Han har også forslått slipp av lokkeflommer i laksefiskesesongen etter avtale med interesseorganisasjoner, evt. stoppe kraftverket i perioder. Dette er eksempler på avbøtende tiltak som kan bidra til et mer miljøvennlig prosjekt.

Det er ikke mulig å revidere søknaden og kvalitetssikre dataene innenfor tre ukers fristen for klage. Etter forslag fra adv. Helge Tofte bør en derfor sende klage på vedtak nå innen fristen og supplere klagen når revidert plan foreligger. Ut fra disse anbefalingene tilrår en å klage på vedtaket under forutsetning av at søknaden revideres som omtalt.»

NVEs vurdering av klagesaken

NVE kan oppheve eller endre vedtaket dersom NVE finner klagen begrunnet, alternativt oversende klagen til OED for endelig avgjørelse (jf. forvaltningsloven § 33).

Vi noterer oss at klagen i hovedsak er rettet mot NVEs skjønnsutøvelse i saken knyttet til vurderinger av allmenne interesser i saken, i tillegg til at klager påpeker en faktafeil i vårt bakgrunnsnotat.

Klager påpeker i sin saksutredning under søknadsprosessen at NVE har skrevet feil på s.10 i bakgrunn for vedtak. NVE tar til etterretning at Kvinesdal kommune eier hoveddelen av fallrettighetene og at de vil beholde eiendomsretten til fallet også etter en utbygging.

Klager påpeker at fiske har en privatrettslig og en offentlig rettslig side. NVE legger seg ikke bort i privatrettslige forhold, og velger derfor ikke å kommentere denne delen av saksframlegget. Offentligrettslige forhold er ikke utdypet nærmere i saksutredningen, og kommenteres derfor heller ikke av NVE.

Klager trekker fram tre grunner vi la avgjørende vekt på i vår begrunnelse. 1. Beliggenhet nær Kvinesdal sentrum. 2. Bading – Friluftsliv og 3. Vannføring. NVE vil bemerke at nærhet til sentrum alene er ikke et avgjørende moment, men en forklaring til hvorfor verdiene av fiske, friluftsliv og bading øker. I høringsrunden kom dette klart fram ved at det innkom mange høringsuttalelser mot utbyggingen, og at både privatpersoner, organisasjoner og myndigheter var bekymret for disse temaene.

Kommunen kommenterer videre (punkt 3) at vannføringen kan endres, og at de vil sende inn en ny søknad. I saksframlegget til Plan- og miljøenheten og i rådmannens senere vurdering vises det til ulike tiltak som kan endres i prosjektet. Det nevnes økt slipp av minstevannføring, redusert slukeevne, lokkeflommer og stans i kraftverket. Om alt dette endres i et nytt utkast fra kommunen, vil det være endringer som krever at søknaden må vurderes på nytt. Lokkeflommer vil kunne føre til at anadrom fisk gyter på områder som senere tørlegges eller fryser inn vinterstid. Stans i kraftverket i flere måneder, slik fiskeinteressene ønsker det, vil gå vesentlig ut over produksjonen i kraftverket. Mindre slukeevne vil kunne øke antall dager med overløp, og dermed redusere faren for tilslamming av gytetropene. Økt minstevannføring vil generelt ha en positiv effekt på vanndekket areal når det kun går minstevannføring i elva. Dette er noen av forholdene som må vurderes på nytt om prosjektet får omfattende justeringer. NVE har vurdert at mindre justeringer av minstevannføringen ikke er tilstrekkelig for å avbøte fiskeinteressene, og mener derfor at større endringer i vannføringsregimet er nødvendig for å avbøte forholdene tilstrekkelig for anadrome arter.

NVE merker seg at det i Formannskapetets vedtak av 24.3.2015 er snakk om mindre justeringer, og ikke omfattende justeringer. Endringer av planene er ikke innkommet NVE innen fristen 7.4.2015. Vi forholder oss derfor kun til klagers generelle merknader til prosjektet. Vi kan ikke se at det er grunnlag for å endre vårt syn, og oversender derfor saken til endelig avgjørelse i OED.

Konklusjon

NVE kan ikke se at det i klagen er kommet frem nye opplysninger som gir grunnlag for å endre vårt vedtak av 23.2.2015. Klagen oversendes derfor OED til endelig avgjørelse (jf. forvaltningsloven § 33). Alle sakens dokumenter gjøres tilgjengelige for departementet gjennom internettløsningen SeDok.

Med hilsen

Rune Flatby
Avdelingsdirektør

Øystein Grundt
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Vedlegg: Sakens dokumenter

Kopi:

Advokatfirmaet Abrahamsen AS MNA
Kvinesdal kommune